

## 43. Perjantaina 11 päivänä huhtikuuta 1997

kello 13

### Päiväjärjestys

#### Ilmoituksia

#### Kolmas käsittely

1) Hallituksen esitys laiksi Imatran Voima-konsernille kantaverkkoomaisuuden myynnistä myönnettävistä veronhuojenuksista ..... 1260

Hallituksen esitys 237/1996 vp  
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 1/1997 vp

#### Toinen käsittely

2) Hallituksen esitys laiksi työeläkevaikuttusyhtiöistä ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi ..... 1261

Hallituksen esitys 255/1996 vp  
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö 6/1997 vp

3) Hallituksen esitys laiksi Kuntien ta-kauskeskuksesta annetun lain muuttamisesta ..... 1262

Hallituksen esitys 245/1996 vp  
Hallintovaliokunnan mietintö 2/1997 vp

4) Hallituksen esitys laiksi yhteistoiminasta valtion virastoissa ja laitoksissa annetun lain muuttamisesta ..... ”

Hallituksen esitys 11/1997 vp  
Hallintovaliokunnan mietintö 3/1997 vp

### Ensimmäinen käsittely

5) Hallituksen esitys eräksi muutoksiksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusta koskevaan lainsäädäntöön ..... 1263

Hallituksen esitys 12/1997 vp  
Hallintovaliokunnan mietintö 4/1997 vp

6) Hallituksen esitys laiksi säteilylain 72 §:n kumoamisesta ..... 1265

Hallituksen esitys 209/1996 vp  
Työasiainvaliokunnan mietintö 3/1997 vp

### Lähetekeskustelu

7) Lakialoite laiksi vuokra-asuntolainojen korkotuesta annetun lain muuttamisesta ..... 1269

Lakialoite 24/1997 vp (Margareta Pietikäinen /r)

8) Lakialoite laiksi alkoholilain 16 §:n muuttamisesta ..... ”

Lakialoite 25/1997 vp (Päivi Räsänen /skl ym.)

### Mietintöjen pöydällepano

9) Hallituksen esitys laeiksi luopumiseläkelain ja maatalousyrittäjien luopumiskorvauksesta annetun lain 25 §:n muuttamisesta ..... 1270

Hallituksen esitys 28/1997 vp  
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö 1/1997 vp

10) Hallituksen esitys laiksi taidenäytte-  
lyiden valtioneuvoston antaman lain 4 §:n  
muuttamisesta ..... 1270

Hallituksen esitys 27/1997 vp  
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 5/1997  
vp

Puhetta johtaa puhemies Uosukainen.

Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi toi-  
nen varapuhemies Törnqvist sekä edustajat Ala-  
Nissilä, Alho, Anttila U., Brax, Bremer, Drom-  
berg, Elo, Hassi, Heinonen, Ihamäki, Jansson,  
Jääteenmäki, Kaarilahti, Kantalainen, Kekko-  
nen, Kemppainen, Knaapi, Krohn, Kuisma, Lai-  
tinen, Leppänen J., Luhtanen, Markkula M.,  
Ojala A., Ojala R., Partanen, Pekkarinen, Pykä-  
läinen, Rantanen, Rosendahl, Saapunki, Skinna-  
ri, Suhola, Vehkaoja ja Virtanen.

Nimenhuudon jälkeen ilmoittautuvat edusta-  
jat Kekkonen ja Ala-Nissilä.

## Ilmoitusasiat:

### Lomanpyynnöt

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat  
tästä päivästä virkatehtävien vuoksi ed. Alho  
sekä yksityisasioiden vuoksi edustajat Heinonen,  
Knaapi, R. Ojala, Rantanen, Skinnari ja Törn-  
qvist sekä  
tämän kuun 15 päivään virkatehtävien vuoksi  
ed. Jansson.

### Uudet hallituksen esitykset

P u h e m i e s : Ilmoitetaan, että tasavallan  
presidentti on tänään antanut eduskunnalle hal-  
lituksen esitykset n:ot 31—37.

### Kirjalliset kysymykset

P u h e m i e s : Ilmoitetaan, että eduskunnal-  
le ovat, puhemiehelle osoitettuina, saapuneet  
vastaukset kirjallisiin kysymyksiin n:ot 122—  
125, 136, 138, 141 ja 147. Nämä kysymykset  
vastauksineen on nyt jaettu edustajille.

### Erikoisvaliokuntien jäsenet

P u h e m i e s : Ilmoitetaan, että valiokunta-  
paikkojen järjestelyä varten pyytää ed. Kiviniemi  
vapautusta talousvaliokunnan jäsenyydestä ja  
ympäristövaliokunnan jäsenyydestä. Puhemies-  
neuvosto puoltaa anomuksia.

Anomuksiin suostutaan.

P u h e m i e s : Ilmoitetaan, että erikoisvalio-  
kuntien täydennysvaalit toimitetaan ensi tiistain  
täysistunnossa. Ehdokaslistat täydennysvaaleja  
varten on vaalisäännön 19 §:n mukaan jätettävä  
keskuskansliaan viimeistään ensi tiistaina kello  
11.

### Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Hallituksen esitys laiksi Imatran Voima -kon-  
sernille kantaverkko-omaisuuden myynnistä  
myönnettävistä veronhuojennuksista

Kolmas käsittely  
Hallituksen esitys 237/1996 vp  
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 1/1997 vp

P u h e m i e s : Toisessa käsittelyssä päätetty  
lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä. Eil-  
len pidetyssä toisessa täysistunnossa julistettiin  
keskustelu asiasta päättyneeksi.

Keskustelussa on ed. Ala-Nissilä ed. M. Kos-  
ken kannattamana ehdottanut, että toisessa kä-  
sittelyssä päätetty lakiehdotus hylättäisiin.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

### Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy toisessa käsittelyssä päätetyn  
lakiehdotuksen, äänestää ”jaa”; jos ”ei” voittaa,  
on lakiehdotus hylätty.

P u h e m i e s : Ilmoitan, että pöytäkirjaan  
merkitään, miten kukin edustaja on äänestänyt.

”Jaa” äänestävät seuraavat edustajat:

Aaltonen, Ala-Harja, Andersson C., Anders-  
son J., Antvuori, Apukka, Aura, Backman, Biaud-  
det, Bryggare, Filatov, Gustafsson, Haatainen,  
Halonen, Helle, Holopainen, Huotari, Huttu-  
Juntunen, Hämäläinen, Immonen, Joenpalo,

Jurola, Kallio, Kalliomäki, Kanerva I., Karhunen, Karjalainen, Karpio, Kautto, Kiljunen, Kokkonen, Korhonen M., Korhonen R., Koski V., Koskinen H., Koskinen Jari, Koskinen Johannes, Koskinen M., Kukkonen J., Kuoppa, Kuosmanen, Kurola, Laakso, Laaksonen, Lahtela, Laine, Lamminen, Lapintie, Lax, Leppänen P., Lindroos, Lindén, Löf, Malm, Markkula M., Markkula-Kivisilta, Metsämäki, Mikkola, Mähönen, Mönkäre, Nikula, Norrback, Nurmi, Nyby, Olin, Peltomo, Perho, Pietikäinen M., Pohjola M., Pohjola T., Polvi, Prusti, Puhjo, Puisto, Pulliainen, Rajamäki, Rask, Rauramo, Rimmi, Rinne, Roos, Saarinen, Saarnio, Sasi, Savela, Siimes, Sjöblom, Soininvaara, Tahvanainen, Taina, Tennilä, Tiilikainen, Tiuri, Tiusanen, Tulonen, Tuomioja, Tykkyläinen, Uotila, Vartiainen, Viitamies, Viitanen, Viljamaa, Vokkolainen, Vähänäkki, Wahlström, Wideroos ja Zyskowitz.

”Ei” äänestävät seuraavat edustajat:

Aittoniemi, Ala-Nissilä, Alaranta, Aula, Hurskainen, Huhtanen, Hyssälä, Isohookana-Asunmaa, Juhantalo, Järvilahti, Jääskeläinen, Kalli, Kallis, Kankaanniemi, Karjula, Kiviniemi, Koistinen, Komi, Korkea-osa, Korteniemi, Koski M., Kääriäinen, Lehtosaari, Liikkanen, Lindqvist, Lämsä, Manninen, Myllyniemi, Mölsä, Pehkonen, Penttilä, Pesälä, Ranta-Muotio, Rehn, Rehula, Ryhänen, Räsänen, Saari, Smeds, Takkula, Tarkka, Vanhanen, Vehviläinen, Veteläinen, Vihriälä, Vistbacka, Vuorensola ja Väistö.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Aho, Alho, Anttila U., Brax, Bremer, Dromberg, Elo, Enestam, Hassi, Heinonen, Hellberg, Häkämies, Ihamäki, Itälä, Jaakonsaari, Jansson, Jätteenmäki, Kaarilahti, Kanerva S., Kantalainen, Kekkonen, Kempainen, Knaapi, Krohn, Kuisma, Laitinen, Leppänen J., Lipponen, Luhtanen, Niinistö, Ojala A., Ojala R., Partanen, Pekkarinen, Pietikäinen S., Pykäläinen, Rantanen, Rosendahl, Saapunki, Skinnari, Suhola, Törnqvist, Vehkaoja ja Virtanen.

**P u h e m i e s :** Äänestyksessä on annettu 107 jaa- ja 48 ei-ääntä; poissa 44. (Ään. 1)

Eduskunta on hyväksynyt toisessa käsittelyssä päätetyn lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

## 2) Hallituksen esitys laiksi työeläkevakuutusyhtiöistä ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Toinen käsittely

Hallituksen esitys 255/1996 vp

Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuslaitoksen mietintö 6/1997 vp

**P u h e m i e s :** Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuslaitoksen mietintö n:o 6. Eilen pidetyssä toisessa täysistunnossa julistettiin yleiskeskustelu asiasta päättyneeksi.

Eduskunta ryhtyy ensimmäisen lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

1—5 § ja 1 luvun otsikko, 6 § ja 2 luvun otsikko, 7 ja 8 § ja 3 luvun otsikko sekä 9 ja 10 § hyväksytään keskustelutta.

11 §

*Keskustelu:*

**Ed. M a n n i n e n :** Arvoisa rouva puhemies! Ehdotan, että 11 § saisi vastalauseesta ilmenevän muodon.

**Ed. L ä m s ä :** Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Mannisen tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

**P u h e m i e s :** Keskustelussa on ed. Manninen ed. Lämsän kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin vastalauseen mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

*Äänestys ja päätös:*

Mietintö ”jaa”, ed. Mannisen ehdotus ”ei”.

**P u h e m i e s :** Äänestyksessä on annettu 114 jaa- ja 46 ei-ääntä; poissa 39. (Ään. 2)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

12 § ja 4 luvun otsikko, 13 § ja 5 luvun otsikko, 14 ja 15 § ja 6 luvun otsikko, 16—20 § ja 7 luvun otsikko, 21—25 § ja 8 luvun otsikko sekä 26 § hyväksytään keskustelutta.

27 §

*Keskustelu:*

**Ed. M a n n i n e n :** Arvoisa rouva puhemies! Ehdotan, että 27 §, joka koskee sijoituspäätösten valmistelua ja tekemistä, saisi vastalauseessa esitetyn muodon.

**Ed. L ä m s ä :** Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Mannisen tekemää ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

**P u h e m i e s :** Keskustelussa on ed. Manninen ed. Lämsän kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksyttäisiin vastalauseen mukaisena.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

*Äänestys ja päätös:*

Mietintö ”jaa”, ed. Mannisen ehdotus ”ei”.

**P u h e m i e s :** Äänestyksessä on annettu 112 jaa- ja 47 ei-ääntä; poissa 40. (Ään. 3)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

28 § ja 9 luvun otsikko, 29 § ja 10 luvun otsikko, 30—33 § ja 11 luvun otsikko sekä 34—38 § ja 12 luvun otsikko, johtolause ja nimike hyväksytään keskustelutta.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta

toisen lakiehdotuksen 1 luvun 3 § ja luvun otsikko, 2 luvun 5 § ja luvun otsikko, 8 luvun 12 § ja luvun otsikko, 10 luvun 1, 2 ja 7 § ja luvun otsikko, 11 luvun 1 § ja luvun otsikko, 12 luvun 1, 2 ja 4 § ja luvun otsikko, 14 luvun 5 a ja 6 § ja luvun otsikko, 15 luvun 1, 2 ja 20 § ja luvun otsikko sekä 18 luvun 3—5 § ja luvun otsikko, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike,

kolmannen lakiehdotuksen 3 ja 12 a §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike,

neljännen lakiehdotuksen 11 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike,

viidennen lakiehdotuksen 9 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike,

kuudennen lakiehdotuksen 17 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike sekä seitsemännen lakiehdotuksen 56 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

### **3) Hallituksen esitys laiksi Kuntien takauskeskuksesta annetun lain muuttamisesta**

Toinen käsittely

Hallituksen esitys 245/1996 vp

Hallintovaliokunnan mietintö 2/1997 vp

**P u h e m i e s :** Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö n:o 2. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1, 5 ja 15 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

### **4) Hallituksen esitys laiksi yhteistoiminnasta valtion virastoissa ja laitoksissa annetun lain muuttamisesta**

Toinen käsittely

Hallituksen esitys 11/1997 vp

Hallintovaliokunnan mietintö 3/1997 vp

**P u h e m i e s :** Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö n:o 3. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 7, 8, 8 a, 9, 9 a, 11, 15 ja 15 a §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

## 5) Hallituksen esitys eräiksi muutoksiksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusta koskevaan lainsäädäntöön

Ensimmäinen käsittely  
Hallituksen esitys 12/1997 vp  
Hallintovaliokunnan mietintö 4/1997 vp

**P u h e m i e s :** Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö n:o 4.

### Keskustelu:

**Ed. Väistö :** Arvoisa puhemies! Ensimmäisessä käsittelyssä on hallituksen esitys eräiksi muutoksiksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusta koskevaan lainsäädäntöön. Ehdotetut lait liittyvät kuluvan vuoden talousarvioon, ja hallitus on edellyttänyt, että nämä käsiteltäisiin mahdollisimman ripeästi täällä eduskunnassa.

Hallitus esittää, että vuoden 1997 alusta voimaan tullutta opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslakia muutettaisiin. Näillä muutoksilla on vaikutusta muun muassa kuntien saamiin valtionosuuksiin, kuntien ja valtion välisen kustannustenjaon tarkistamiseen ajoitukseen sekä ammattikorkeakoulujen yksikköhintojen määräytymiseen siirtymäkautena 1997—2000.

Hallintovaliokunta on saanut sivistysvaliokunnalta ehdotusta koskevan lausunnon, johon liittyy eriävä mielipide. Hallintovaliokunnan enemmistö on yhtynyt hallituksen esitykseen ja esittää, että lakiehdotukset hyväksyttäisiin muuttamattomina. Mietintöön sisältyy vastalause, jossa ehdotetaan, että esitykseen sisältyvä toinen lakiehdotus hyväksyttäisiin valiokunnan mietinnön mukaisena, että kolmas, neljäs ja viides lakiehdotus hylättäisiin ja että ensimmäisestä lakiehdotuksesta poistettaisiin 51 §.

Arvoisa puhemies! Esityksen mukaan muutetaan siis opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettua lakia, joka tuli voimaan kuluvan vuoden alussa. Kunnan rahoitusosuutta lisättiin vuodelle 97, jolloin tarkoituksena oli, että lisäys kompensoitaisiin asumistuen ja toimeentulotuen yhteensovitukselta kunnille aiheutuvilla säästöillä. Kun mainittu hanke jäi eduskunnassa toteutumatta, rahoitusosuutta opetustoimen ja kirjaston käyttökustannuksiin ehdotetaan nyt vastaavasti alennettäväksi.

Arvoisa puhemies! Lakia ehdotetaan vuoden 1999 yksikköhintojen laskemisen osalta muutettavaksi niin, että opetus- ja kulttuuritoimen yksikköhintoja alentamalla toteutetut valtionosu-

den vähennykset eivät purkaudu vuonna 1999. Nämä vastaavat muutokset ehdotetaan tehtäväksi myös valtionosuutta saavia kansanopistoja, valtionosuutta saavia liikunnan koulutuskeskuksia ja opintokeskuksia koskeviin lakeihin.

Kolmantena muutoksena tässä on opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muutos niin, että lakiin lisättäisiin säännökset poikkeusmenettelystä laskettaessa ammatillisten oppilaitosten ja ammattikorkeakoulujen yksikköhintoja vuosille 1997—2000. Tällä menettelyllä turvataan yksikköhintojen oikea taso ammattikorkeakouluissa ja ammattikorkeakoulujen pohjana olevissa ammatillisissa oppilaitoksissa ammattikorkeakoulujärjestelmän vakiintumisen edellyttämänä siirtymäkautena.

Arvoisa puhemies! Lausunnossaan sivistysvaliokunta toteaa muun muassa, että voimassa oleva lainsäädäntö vähentää kuntien valtionosuutta niiltä osin, kuin asumistuki- ja toimeentulotukijärjestelmän yhteensovitus jätettiin toteuttamatta. Valiokunta ei pidä hyvänä sitä, että ”hallituksen esitys jättää huomiotta eduskunnan päätöksen, jonka mukaan yksikköhinnat tarkistetaan toteutuneiden kustannusten perusteella joka toinen vuosi”. Valiokunnan mielestä opetus- ja kulttuuritoimen puolella ei enää ole mahdollisuuksia jatkossa vähennyksiin, ilman että koulutuksen perusturva tästä kärsii.

Valiokunta toteaa ammattikorkeakoulujen osalta, että näillä oppilaitoksilla ”on merkittävä vaikutus muun muassa paikallistason elinkeinoelämään ja innovaatioiden käytännöllistämisessä”. Tästä syystä valiokunta pitää tärkeänä antamassaan lausunnossa, että ”ammattikorkeakoulujen yksikköhintojen laskutapaa kehitetään sellaiseksi, että ammattikorkeakoulujen todellinen ja joustava kehittäminen on mahdollista”.

Arvoisa puhemies! Hallintovaliokunnan enemmistö on yhtynyt sivistysvaliokunnan lausunnossa esitettyihin kannanottoihin.

Ed. Kekkonen merkitään läsnä olevaksi.

**Ed. Korteniemi :** Arvoisa rouva puhemies! Hyväksyn muutoin hallituksen esityksen, mutta 51 §:ssä ehdotettu opetus- ja kulttuuritoimen yksikköhintojen tarkistamisen siirtäminen kahdella vuodella ei ole minusta hyväksyttävää. Kun viime syksynä käsiteltiin tältä osin valtionosuuslainsäädäntöä, pohjana oli hallituksen esitys, jonka mukaan yksikköhinnat tarkistettaisiin

edelleen neljän vuoden välein. Eduskunta muutti kuitenkin hallituksen esittämää lakiehdotusta tältä osin ja edellytti, että kustannusjaon tarkistus tehtäisiin kaksivuotiskausittain.

Nyt esitetyllä lainmuutoksella tämä eduskunnan muutama kuukausi sitten ilmaisema tahto mitätöitäisiin. Näin valtionosuuden perusteena olevat yksikköhinnat pidettäisiin edelleen todellisia kustannuksia alemmalla tasolla. Ylimääräiset kustannukset jäisivät näin ollen yksin kuntien ja koulujen muiden ylläpitäjien kannettavaksi. Esimerkiksi vuoden 1997 yksikköhintoihin verrattuna todelliset kustannukset olivat jo yli 2 miljardia markkaa korkeammat kuin valtionosuusperusteiksi hyväksytyt kustannukset.

Sivistysvaliokunta toteaa hallintovaliokunnalle antamassaan lausunnossa: ”Valiokunta ei voi pitää hyvänä sitä, että hallituksen esitys jättää huomiotta eduskunnan päätöksen, jonka mukaan yksikköhinnat tarkistetaan toteutuneiden kustannusten perusteella joka toinen vuosi. Valiokunta kiinnittääkin jälleen huomiota siihen, että yksikköhinnat eivät vastaa todellisia kustannuksia. Valiokunnan mielestä opetus- ja kulttuuritoimen puolella ei enää ole mahdollisuuksia jatkossa vähennyksiin koulutuksen perusturvan järkkymättä.” Tältä osinhan sivistysvaliokunta oli yksimielinen. Valitettavasti kuitenkin lausunto ei ollut tuon mukainen, vaan oltiin kuitenkin enemmistön osalta valmiita hyväksymään hallituksen esitys.

Tosiasiaa tässä on kysymys uudesta valtionosuuden leikkauksesta, joka on peitetty tämän lainmuutoksen suojaan. Hallitushan on ilmoittanut, ettei se enää leikkaa, ja siksi toimitaan näin ja valtionosuusleikkaus on pantu lainmuutoksen suojiin. Se on muitten lainmuutosehdotusten seassa, jotta se voitaisiin tehdä mahdollisimman huomaamattomasti. Kun kuntien ja koulujen ylläpitäjien todelliset kustannukset ovat noin 2 miljardia markkaa korkeammat kuin valtionosuuden perusteeksi hyväksytyt kustannukset eikä näitä suostuta ottamaan huomioon ennen kuin vuonna 2001 — silloinhan on jo vastuu uudella hallituksella — tällä menettelyllä kunnilla ja koulujen muilta ylläpitäjiltä jää saamatta valtionosuuksia vuositason arviolta miljardi markkaa. Hallituksen esitys tulisikin hyväksyä vastalauseessa esitetystä muodosta. Se merkitsisi sitä, että yksikköhinnat tarkistetaan kahden vuoden välein, niin kuin eduskunta on yksimielisesti edellyttänyt.

Ed. Ala-Nissilä merkitään läsnä olevaksi.

Ed. K a n k a a n n i e m i : Arvoisa puhemies! Niin kuin edellä olleista puheenvuoroista kuultiin, niin tämä lainmuutos 51 §:n osalta merkitsee valtion menojen leikkauksia, ja ne kohdistuvat tässä tapauksessa koulutukseen. Pääministeri on ilmoittanut hyvin voimallisesti, että leikkausten aika on loppunut, enää uusia leikkauksia ei tule. Kuitenkin tämä on uusi leikkaus. Eduskunta hyväksyi yksimielisesti tämän lainsäädännön viime joulukuussa, ja nyt hallitus esittää eduskunnan tahdosta poiketen, jälleen ikään kuin neljanteen käsittelyyn tuoden, muutoksen, joka merkitsee leikkauksia. Tässä on otettava vakavasti huomioon se, mitä sivistysvaliokunta koulutuksesta vastaavana erikoisvaliokuntana on todennut: koulutuksen perusturva järkkyy.

Kahden vuoden välein toteutettava tarkastelu on oikeudenmukainen. Se seuraa tapahtunutta kehitystä ja näin jakaa myös valtionosuudet kunnittain mahdollisimman oikeudenmukaisella tavalla. Tämä muutos tehtiin syksyllä aivan harkitusti tähän suuntaan.

Arvoisa puhemies! Kiinnitän huomiota vielä siihen, että tämä johtaa yksityisten ylläpitäjien kasvaviin vaikeuksiin, koska niillä ei ole edes sen vertaa mahdollisuuksia järjestellä talouttaan kuin kunnilla, mutta kuntien osaltakin tämä leikkaus johtaa kohtuuttomaan tilanteeseen. Emme saaneet selvitystä siitä, miten tämä erilaisia kuntia kohtelee, koska tietoja siitä ei vielä ole, mutta vaara on, että jälleen heikoimmassa asemassa olevien kuntien ja siellä olevien ihmisten perusturva koulutuksen osalta järkkyy.

Ed. P u l l i a i n e n : Arvoisa puhemies! Ed. Kankaanniemi on aivan oikeassa siinä, että eduskunta oli nokkela ja viisas muuttaessaan tarkastelujaksoa neljästä kahteen vuoteen. Siinä vain näytti menneen yksi kohta pieleen. Kuvittelimme, että ne, jotka hankkivat rahaa valtiolle, pysyvät rytmisissä mukana, ja nyt paljastuu, että koko systeemi olikin klikannut sillä puolella ja rahaa ei ollut kassaan tullutkaan niin paljon kuin odotettiin. Niin meidät sitten pantiin järjestykseen. Ed. Kankaanniemi, olen erinomaisen pahoillani omastani ja järjestävän yhtymän puolesta, että näin on jälleen kerran käynyt.

Ed. K e k k o n e n : Arvoisa rouva puhemies! Hiukan hämmästelin ed. Pulliaisen puheenvuo-

roa, koska minä tulkitsin sivistysvaliokunnan paperin aivan eri tavalla. Ei minusta tässä tapahtunut mitään sellaista olennaista, mihin ed. Kankaanniemi demagogiseen tapaansa puuttui. Ajattelin, että ed. Pulliainen olisi paheksunut ed. Kankaanniemeä, niin kuin minä teen nyt, mutta ällistyin suuresti, kun huomasin, että ed. Pulliainen rupesikin olemaan samaa mieltä ed. Kankaanniemen kanssa, joka todella luki niin kuin piru raamattua tätä sivistysvaliokunnan mietintöä.

**Ed. Pulliainen:** Arvoisa puhemies! Vaikka meillä on erittäin hyvä hallitus ja sen takana loistavia kansanedustajia, se ei kuitenkaan estä sitä, etteikö asiassa voisi olla periaatteessa oikeassa. Tässä tapauksessa hallintovaliokunta oli viime syksynä aivan oikeassa. Se oli yksimielinen oikeassa ollessaan, ja se on periaatteessa oikeassa tänä päivänäkin. Nyt vain hintsukat loppui ja sen takia ollaan tässä kurimuksen tilassa; näin minä asian näen, ja siitä kurjuudesta kärsivät nyt sitten oppilaitokset jnp. Ed. Kekkonen, tämä on arkitodellisuutta.

Mehän päätimme tasan kaksi vuotta sitten, kun hallitus aloitti, 20 miljardia leikata valtion menoja ja sen olemme kaikki tehneet. Vain muutama sooloilija demareista on löytynyt, ja kaikki muut, ed. Kekkonen, varapuheenjohtaja, ovat ruotelissa pysyneet, ja tässä se kurjuus jatkuu edelleen.

**Ed. Kankaanniemi:** Arvoisa puhemies! Oleellista tässä on tietysti se, että hallitus leikkaa koulutuksen määrärahoja, vaikka se on ilmoittanut, että koulutus on sen toiminnan ja politiikan pääpainoalue. Näin ei käytännössä ole.

**Ed. Juurola:** Arvoisa puhemies! Minusta tulkinta, että hallitus tekee uusia leikkauksia, on väärä. Alun perinhan tämä valtionosuusleikkaus oli tehty siten, että yksikköhinta tarkistetaan joka neljäs vuosi. Itse olisin tietysti mieluusti sillä kannalla, että voisimme joka toinen vuosi näitä tarkistaa, jos todellakin, niin kuin ed. Pulliainen sanoi, rahat riittäisivät.

**Ed. Korteniemi:** Arvoisa puhemies! Ed. Juurolan puheenvuoron johdosta totean, että kyllä tämä on selkeästi uusi leikkaus. Jos toimitaisiin sen mukaisesti, mitä eduskunta joulukuussa päätti, sehän merkitsi sitä, että yksikköhinnat tarkistettaisiin kahden vuoden välein. Kun

näin ei menetellä, se aiheuttaa sen, että kunnilta ja koulujen ylläpitäjiltä jää saamatta noin miljardin verran valtionosuuksia. Eli kyllä tässä on selkeästi kysymys leikkauksesta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

## 6) Hallituksen esitys laiksi säteilylain 72 §:n kumoamisesta

Ensimmäinen käsittely  
Hallituksen esitys 209/1996 vp  
Työasiainvaliokunnan mietintö 3/1997 vp

**P u h e m i e s :** Käsittelyn pohjana on työasiainvaliokunnan mietintö n:o 3.

### Keskustelu:

**Ed. Räsänen:** Arvoisa puhemies! Työasiainvaliokunnan mietintö säteilylain tämän pykälän poistamisesta on varmasti säteilyalan työntekijöille pettymys, ja mielestäni tämä mietintö on myös sisäisesti ristiriitainen ja epäselvä. Pelkään sitä, että valiokunnalla ei ole riittänyt voimia asian kunnolliseen käsittelyyn ja perusteelliseen ajatteluun.

Hallituksen esityksessähän ehdotetaan kumottavaksi säteilylain 72 §, jonka mukaan aseutuksella säädetään sairaalassa tai terveyskeskuksessa työskentelevien henkilöiden säteilylomasta. Jatkossa työmarkkinaosapuolten tulisi sopia keskenään säteilyloma-oikeudesta.

On selvää, ettei säteilyloma korjaa tapahtuneita säteilyvaurioita. Kuitenkin työajan lyhennys säteilyloman muodossa vähentää altistumisaikaa säteilylle ja siten on omalta osaltaan vähentämässä toki säteilyn aiheuttamia riskejä. Säteilyaltistuksen pitämiseen mahdollisimman alhaisena tarvitaan toki monia muitakin työsuojellullisia toimenpiteitä.

Säteilyturvakeskuksen ylläpitämien säteilytyöntekijöiden seurantatietojen mukaan terveydenhuollossa toimivien työntekijöiden säteilyannokset ovat kasvaneet tasaisesti ja kaksinkertaistuivat vuodesta 90 vuoteen 95. Säteilyannokset ovat suojautumisesta huolimatta terveydenhuollossa selvästi korkeammat kuin esimerkiksi teollisuuden työntekijöillä niillä aloilla, joilla teollisuuden työntekijät saattavat joutua säteilylle alttiiksi.



Tämä johtuu tietenkin siitä, että suojautumiskeinot ovat rajatummalla hoito- ja tutkimustyössä kuin teollisuudessa. Säteilyaltistuksen lisääntymiseen vaikuttaa myös uusien tutkimusmenetelmien kehittyminen, joissa tarvittava säteilyaika saattaa olla aika pitkä. Lisäksi valitettavasti resurssipula kunnissa ja kuntayhtymissä on aiheuttanut sen, että lääketieteellisessä käytössä oleva laitekanta on osittain vanhentunutta ja työturvallisuuden parantaminen edellyttäisi sellaisia investointeja, joihin ei ole varaa.

Tilanteen muutoksen suhteen hallituksen esityksen perustelut antavat kyllä virheellisen käsityksen, kun annetaan ymmärtää, että säteilytyön terveysriskit olisivat vähentyneet. Tarve säteilyhaittoja estävään työsuojeluun ei ole suinkaan vähentynyt, vaan se on kasvanut.

Työasiainvaliokunnan mietintö on useamassa suhteessa mielestäni sisäisesti ristiriitainen. Ensinnäkin säteilylomaa pidetään mietinnön mukaan työsuojelukysymyksenä jopa niin, että viitataan perusoikeuksiin. Mietinnössä todetaan näin: ”Työsuojelu on myös perusoikeuskysymys ja julkisen vallan on hallitusmuodon 15 §:n 1 momentin mukaan huolehdittava työvoiman suojelusta.” Kuitenkin valiokunta on valmis hyväksymään esityksen, jossa osa perusoikeuksiin perustuvaa työsuojelua siirretään työmarkkinaneuvottelupöytiin riideltäväksi. Mielestäni tämä kysymys on hyvin periaatteellinen. Työsuojelun tulee olla lakisäateistä, lakeihin ja asetuksiin perustuvaa. Sitä ei saa jättää asiaksi, jonka työntekijäpuoli joutuisi neuvottelupöydissä itselleen taistelemaan muiden etujen rinnalla. Jos ja kun säteilyloma on ensisijaisesti työsuojelua eikä palkkaetu, eduskunta ei saisi väistää vastuutaan ja luovuttaa tällaisia asioita työmarkkinaosapuolten sovittaviksi. Korostan vielä sitä, että mikäli valiokunta olisi päättänyt perustellusti sellaiseen kantaan, että säteilyloma ei edistä työsuojelua vaan on pelkkä palkkaetu, silloin mietinnön lopputulos olisi ollut johdonmukaisempi.

Lisäksi työnantajapuolen sekä taloudellinen tilanne että nähtävissä olleet neuvotteluasenteet eivät lupaa hyvää säteilyturvallisuuksia ajatellen. Esimerkiksi Kunnallisen työmarkkinalaitoksen apulaisneuvottelupäällikkö kirjoitti Kuntatyönantaja-lehdessä viime kesänä säteilylomasta seuraavasti: ”Kunnallinen työmarkkinalaitos on säteilytyöryhmässä ilmoittanut, ettei se ole valmis tekemään sopimusta, jonka mukaan myös kuntien palvelukseen 1.12.97 jälkeen tulevat viranhaltijat ja työntekijät saisivat säteilylomaa.”

Olenkin miettinyt sitä, olisiko tämän mietinnön lopputulos ollut parempi, jos sosiaali- ja terveysvaliokunta olisi velvoitettu antamaan lausunto esityksestä.

Lopuksi vielä hämmästelen sitä, miten suuri paino mietinnössä on annettu sille, miten ikään kuin voitaisiin kiertää Euroopan sosiaalisen peruskirjan veloitteet. Tässä mietinnössä todetaan näin: ”Euroopan sosiaalista peruskirjaa ollaan parhaillaan uudistamassa ja mainittua säännöstä muutetaan siten, että sopimusvaltioiden ensisijaisena velvollisuutena on poistaa työturvallisuutta vaarantavat tekijät. Ellei niitä voida poistaa tai riittävästi vähentää, on työntekijöiden työaikaa lyhennettävä tai annettava ylimääräistä palkallista lomaa.” Sitten todetaan myöhemmin: ”Valiokunta korostaa, ettei valtio vapaudu Euroopan sosiaalisen peruskirjan mukaisesta veloitteestaan siirtämällä säteilyloma työehtosopimusasiaksi.”

Herää kysymys, miten valtio tästä eteenpäin huolehtii näistä velvoitteista. Valtiovallan edustajat ovat olleet voimattomia työmarkkinajärjestöjen edessä koko kansan kannalta paljon merkittävämmissäkin kysymyksissä. Esimerkiksi työministeri Jaakonsaari ei saanut aivan hiljattain vuorotteluvapaata koskevia, korvaustasoon ja joustoihin liittyviä haluamiaan ja tarpeelliseksi näkemiään uudistuksia läpi sen vuoksi, että työmarkkinajärjestöt eivät niitä hyväksyneet. (Min. Jaakonsaari: Työnantajat eivät hyväksyneet!) — Nimenomaan työnantajat. — Sama ongelma on myös tämän esityksen suhteen. Jos työministeri ei pysty edistämään järkevää työn jakamista etujärjestöjen kamppailun vuoksi, niin kuka valtiovallan edustaja pystyy jatkossa takaamaan, että Euroopan sosiaalisen peruskirjan mukainen velvoite säteilylomasta näissä pöydissä hyväksyttäisiin?

Arvoisa puhemies! Epäselväksi jää mielestäni kaiken kaikkiaan se, miksi perimmältään tämä esitys on annettu. Kuntasektorin kokonaispalkkasumma vuonna 1995 oli 44 miljardia markkaa ja säteilylomien aiheuttama kustannuserä 9 miljoonaa markkaa, joten mielestäni tähän sopii hyvin pääministerin eilinen kommentti nappikaupasta. Ihmettelen vieläkin, miksi hallitus ryhtyi käymään nappikauppaa työsuojelun kustannuksella.

Ed. Peltomäki: Arvoisa rouva puhemies! Hallitus esittää kumottavaksi säteilylain 72 §:n, jonka mukaan asetuksella säädetään sairaalassa tai terveyskeskuksessa työskentelevien henkilöi-



den säteilylomasta. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä huhtikuuta 1998. Siirtymäajan kuluessa työmarkkinaosapuolille jää aikaa sopia keskenään säteilylomaosakeudesta jatkossa. Muissa Pohjoismaissa on jo 1970-luvulla luovuttu lakisääteisestä säteilylomasta ja siirrytty sopimus pohjaiseen menettelyyn.

Asia ei tietysti ole aivan yksiselitteinen, mikä korostui asiantuntijalausunnoissakin valiokuntakuulemisessa. Työsuojelullisista syistä säteilyloma on lyhentänyt sairaaloissa ja terveyskeskuksissa säteilytyötä tekevien henkilöiden työaika. Sosiaali- ja terveysministeriön arvion mukaan lomaoikeuden piirissä on tällä hetkellä noin 2 200—2 300 työntekijää. Säteilylomista arvioitujen palkkamenot ovat noin 9 miljoonaa markkaa vuodessa. Säteilyannokset ovat suojautumisen huolimatta terveydenhuollossa selvästi korkeammat kuin teollisuuden työntekijöillä, ja säteilylomien ulkopuolella ovatkin esimerkiksi ydinvoimaloiden ja tutkimuslaitosten työntekijät, eli säteilyloma ei koske kaikkia ryhmiä.

Työasiainvaliokunnassa asiantuntijat kiinnittivät erityistä huomiota laitekantaan. Lääketeollisessa käytössä oleva laitekanta on osittain vanhentunutta, ja työturvallisuuden parantaminen edellyttää laiteinvestointeja. Kaikin keinoin on pyrittävä jatkossakin säteilyriskien minimoimiseen laitteistoa nykyaikaistamalla.

Jatkossa myös työturvallisuutta koskevien säännösten noudattamista on valvottava tehokkaasti ja säteilytyötä tekevien henkilöiden säteilyaltistumista seurattava tarkoin. Sairaaloissa ja terveyskeskuksissa tulee turvata riittävät henkilöstöresurssit, jotta kiire ja työpaine eivät heikennä säteilytyön turvallisuutta.

Arvoisa puhemies! Siirtämällä asian työehtosopimuksiin sovittavaksi valtio ei kuitenkaan vapaudu vastuustaan sopimusveloitteen täyttämiseksi, sillä työsuojelu on myös perusoikeuskysymys, eikä valtio vapaudu Euroopan sosiaalisen peruskirjan mukaisesta veloitteestaan siirtämällä säteilyloman työehtosopimusasiaksi. Julkisen vallan on hallitusmuodon 15 §:n 1 momentin mukaan huolehdittava työvoiman suojelusta. Perustuslaki edellyttää julkisen vallan vastaavan työsuojelun tosiasiallisesta tasosta. Erityisesti tätä asiaa korosti työasiainvaliokunnassa kuulavana ollut oikeustieteen tohtori, apulaisprofessori Martin Scheinin.

Lain kumoamisella mielestäni asiaa ei pidäkään pyyhkäistä unholaan, vaan ministeriön on syytä tarkoin seurata, miten neuvottelut kehittyvät ja edistyvät työmarkkinakentässä, miten neu-

votteluissa asiallisesti huomioidaan aikaisemmin lakisääteiseen säteilylomaa oikeutettujen henkilöstöryhmien intressit ja miten jatkossa säteilytyöntekijöille aiheutuvia terveyshaittoja vähennetään.

Vaikka työasiainvaliokunnan mietintö oli yksimielinen, asiaan on voitava palata myös eduskunnassa, jos siihen ilmenee tarvetta.

Ed. K o m i : Arvoisa rouva puhemies! Mielestäni valiokunnan asiantuntijakuulemisessa tuli aika selkeästi esille, että säteilyloma kuuluu ryhmään ns. saavutettu etu. Tämä lomaoikeus kohdentuu sangen epätasaisesti säteilytyötä tekeviin ihmisiin ottaen vain määrätyt ryhmät mukaan tähän lomaoikeuteen. Toiseksi, myös se tuli esille, että tämä kahden viikon loma kovin vähän säteilyriskiä vähentää. Tässä mielessä valiokunta otti kannan, että tämä raha tulee käytettyä tehokkaammin työehtosopimusten kautta neuvotellen työnsuojelullisin toimenpitein kuin jaettuna säteilylomana. Tämä lomavaihtoehtokaan ei ole suljettu pois tässä työehtosopimusneuvottelumallissa, eli siinä tavallaan repertoaari laajenee, ja pitkälti uskon, että tämä kohdentuu nyt paljon hyödyllisemmin säteilytyötä tekeviin ihmisiin.

Ed. L a h t e l a : Arvoisa rouva puhemies! Tämä säteilylomakysymys on ollut vaikea asia ja sinällään monimutkainen kokonaisuutena, mutta minä lähestyisin tätä kysymystä siltä näkökulmalta, että tässähan niille ihmisille, jotka tekevät säteilytyötä, käy kuitenkin sillä tavalla, että se säteily varastoituu ihmisen elimistöön. Jos on kaksi viikkoa poissa vuodessa ylimääräisellä lomalla ja tekee 30 vuotta samaa säteilytyötä, on vaikka röntgenhoitaja tai mitä niitä nyt onkin terveyspuolella, sehän tarkoittaa 30 vuoden aikana, että hänellä olisi 60 viikkoa sellaista aikaa, jolloin hän ei altistuisi säteilylle. Hänelle jäisi kuitenkin vielä lähes 29 vuotta sellaista aikaa, jona hän altistuisi säteilylle. Siinä mielessä on todennäköisesti niin kuin ed. Komi totesi, että säteilyloma on muodostunut lomaoikeudeksi, saavutetuksi eduksi. Sinällään säteilylomalla ei poisteta sitä ongelmaa, mikä ihmiselle aiheutuu työturvallisuuden ja sairastumisriskin kannalta.

Kun katsoo teknologian kehitystä, mitä maailmassa on, me pystymme menemään avaruuteen, pystymme maan uumeniin kaivautumaan öljylähteisiin, meren alla pitkiä matkoja tekemään kaiken näköisiä ihmeellisiä asioita, niin tässä on yksi kehittämisen paikka. Tällä hetkellä nimittäin jo ilmeisesti on kehitetty tekniikkaa,

jolla säteilyvaikutus voidaan minimoida, ettei ihminen saa niin paljon säteitä, että voi sairastua. Siinä mielessä tämä on tavallaan myös suomalaisessa yhteiskunnassa sellainen arvokysymys, millä tavalla saadaan niin paljon varoja, että voimme hankkia uudet laitteistot, jotka ovat turvallisia. Ensisijaistahan pitää olla sen, että työpaikka on turvallinen, eikä sitä millään tällaisilla asioilla oteta, jos tätä voi kutsua ostamiseksi.

Tämä tarkoittaa sitä, että kuntien, terveys-työn kuntainliittojen, mitä ne elimet ovatkin, on tähän vakavasti paneuduttava ja varattava riittävästi varoja, jotta vanhentuneet laitteistot voidaan uusia. Tämä kuuluu myös valtiovallan toimin edistettäviin asioihin, mikä tarkoittaa sitä, että ministeri Jaakonsaari, jos voitte siellä valtioneuvostossa kertoa tällaiset terveiset ja vaikuttaa myös siihen suuntaan, että valtion budjetissa olisi tämän tyyppisiin asioihin panostusta, että nämä laitteet saataisiin ajan tasalle. Sinällään säteilylomalla ihmisten sairastumisriskiä ei kyllä tulla poistamaan.

Nyt kun tämä siirtyy työmarkkinapöytäan, toivon mukaan ne ihmiset asian ymmärtävät, jotka ovat siellä neuvotteluosapuolina työntekijöiden puolelta. Eihän tämä tarkoita sitä, että säteilyloma välttämättä poistuu, mutta todennäköisesti tässä käydään kauppaa siitä, käytetäänkö säästyneitä rahoja sitten, jos loma poistuu, enemmän laitehankintoihin ja estämään koko sitä vaikutusta, mikä tällaisessa työssä on mahdollisesti olemassa.

Minä en ole kaatamassa tätä hommelia, vaikka alussa kyllä pahasti epäilytti, että tästä ei oikein hyvää tule, mutta nyt kun on asiantuntijoita tarpeeksi kuullut ja tätä syvempää filosofiaa miettinyt, kyllä tässä jotain järkeäkin on. Pidetään vain huoli, että jokainen omissa kunnissa, kuntainliitoissa vaikuttaa, missä sellaisilla palleilla istuukin, että tämä asia otetaan vakavasti. Kyllähän meidän kansanedustajienkin niskaan aika paljon tässä kaatuu.

Ed. Puhjo: Arvoisa puhemies! Ed. Komi mainitsi, että kyse on saavutetusta edusta. Minun mielestäni tätä asiaa missään nimessä ei saisi käsitellä saavutettuna etuna, vaan säteilylomaa on kehitelty sen takia, että sairastuvuusriski vähenisi. Se on erittäin hyvä asia, eikä pitäisi käsitellä negatiivisesti, niin kuin porvaripuoli usein saavutettujen etujen tasoa.

Edelleen oli hänellä maininta, että kaksi viikkoa sädelomaa ei vähennä riskiä, mutta ihmisten sairastuminen on erittäin yksilöllistä. Kun on

paljon muitakin lomia, vuosien saatossa kaksi viikkoa saattaa merkitä vähempää sairastuvuutta.

Sitten kokonaan toiseen asiaan. Täällä on puheenvuoroissa perätty sitä, että valtio ei pääse vastuustaan, jos lakiesitys hyväksytään. Olen kyllä sitä mieltä, että ajan henki on sellainen, että valtio nimenomaan pyrkii pääsemään vastuustaan tämän asian hoitamisessa. On nimittäin aivan selvää, että terveydenhuoltohenkilöstön ammattijärjestöt tulevat aina työmarkkinaneuvotteluissa häviämään.

Ed. Räsänen: Arvoisa puhemies! Haluaisin kommentoida muutamia puheenvuoroja.

Ed. Peltomo totesi, että säteilyaltistusta tulee muillekin kuin vain niille, joilla on säteilyloma oikeus. On kuitenkin muistettava se, että säteilyaltistus on selvästi suurempi terveydenhuollon työntekijöillä kuin esimerkiksi teollisuudessa.

Samoin ed. Peltomo totesi, että valtio ei vapaudu vastuustaan, vaan ministeriön on syytä seurata, miten neuvottelut edistyvät työmarkkinapöydissä. Ajattelen, että kyllä valtiolla eväät ovat silloin heikot, jos valtion vastuu on sitä, että ministeriöstä käsin seurataan työmarkkinaosa- puolten neuvotteluja.

Myös ed. Komi viittasi johonkin asiantuntijalausuntoon, jossa säteilylomaa oli käsitelty saavutettuna etuna eikä työsuojelukysymyksenä. Kuitenkin valiokunnan mietinnössä säteilylomaa käsitellään nimenomaan ja vain työsuojelukysymyksenä. Siellä ei mainita mitään saavutetusta palkkaedusta.

Ed. Lahtela vielä epäili sitä, että säteilyloma ei vähentäisi säteilyvaaroja. Kuitenkin altistumisaika on suorassa suhteessa säteilyvaurioiden syntyyn. Koska säteilyloma lyhentää altistumisaikaa, aivan kuten, ed. Puhjo, totesitte, muiden lomien kera, kyllä se silloin vähentää myös säteilyvaurioiden riskejä.

Ed. Pehkonen: Arvoisa puhemies! Tässä on säästöstä kysymys ja haluttaisiin, että rahat kohdistuisivat laitehankintoihin. Ajatus on erinomainen, koska kyllä minä näen, että laitehankinnat ovat avainasemansa näissä asioissa, mutta pelkään, että monilla kunnilla on vielä säästötarvetta ja hankinnat eivät tule tälle alalle eli eivät hyödytä ihmisiä.

Pelkään myös, että työ sopimukset eivät ehkä kaikella tavoin kunnioita näitä työntekijöitä sen tähden, että tällä alalla työskenteleviä on todella vähän.

Ed. **L a h t e l a** : Rouva puhemies! Tuossa mietin vain tätä alaa yleensä. Voi olla mahdollisuus toteuttaa siellä minun ajatuksenjuoksuani, mutta lähinnä yksityissektorin ihmisenä olen siellä saanut työnkierrätysysteemit kokea. En tunne tarkkaan tätä puolta, ja varmaan vaatisi aika pitkän spesiaalikoulutuksen, ennen kuin pystyy säteilytöitä tekemään. Siellä tarvitaan tietty ammattipätevyys. Jos olisi mahdollista saada jonkin tyyppinen kierto aikaan, sillä myös hyvin paljon vaikutettaisiin siihen, ettei saman ihmisen tarvitsisi työskennellä vaarallisimmassa pisteessä niin pitkään. Tämä on tietysti utopiaa, mutta tämmöistä toivoisi kehitettävän.

Niin kuin aikaisemmin totesin, kyllä kuitenkin pitäisi olla lähtökohtana, että me kehitämme tai hankimme laitteita. Jos niitä ei ole, niitä pitää kehittää. Siihen lienee mahdollisuus. Kun on kysymys ihmisen terveydestä, niin sen pitää olla ensi sijalla näissä asioissa. Laitteisiin pitää varata rahoja, koska siinä vaiheessa, kun ihminen sairastuu, kustannukset yhdenkin ihmisen osalta ovat jo sen verran isot, että voidaan todennäköisesti hankkia monet laitteet sen yhden ihmisen sairastumisen kustannuksilla, koska hän todennäköisesti sairastaa jonkin aikaa ja kuolee ja menee hyvä ihminen siinä.

Ed. **P u h j o** : Arvoisa puhemies! Terveystenhooltohenkilöstön kierrätys on osittain mahdollista, osittain ei. Se osa henkilökuntaa, joka ei ole saanut erikoiskoulutusta tähän, ei ole kyllä käytettävissä ainakaan laadun kärsimättä. Sen sijaan kyllä nyt jo käytetään kierrätystä itse röntgentutkimuspisteissä riippuen tietysti paikan omasta tavasta.

Ed. **P e h k o n e n** puhui laitehankinnoista. On tärkeää, että terveydenhuoltoon saadaan uusia välineitä, koska tekniikan sovellutukset mahdollistavat paljon vaivattomampia tutkimuksia, mutta ei ole taattu, että näin säteilyrasitusta vähennetään. On kokonaan toinen asia, jos tulee sellaisia uusia välineitä ja tekniikoita, kuten magneettitutkimus, jossa ei ole minkäänmoista säde-  
rasitusta, mutta niitä ei voi kaikille potilaille käyttää. Pieni metalliosa ihmisessä pilaa koko tutkimuksen.

Ed. **R ä s ä n e n** : Arvoisa puhemies! Olen samaa mieltä kuin ed. Puhjo, että työkierrätys ei ratkaise ongelmaa, koska ne henkilöt, jotka säteilytyössä saavat kaikkein suurimmat altistukset, ovat usein juuri huippuspesialisteja, jotka

tekevät vaativia, pitkiä toimenpiteitä, esimerkiksi röntgenlääkäreitä tai kirurgeja, jotka saattavat vaikkapa suorittaa valtimonkovettumasairauden pallolaajennustoimenpiteitä. Heitä ei sairaalaa kohti ole monta. Heitä ei voida kierrättää. Heidän kohdallaan nimenomaan säteilyloma on mielestäni ainoa järkevä ratkaisu vähentää altistusta.

Ed. **V i l j a m a a** : Arvoisa puhemies! Oli varsin hyvä, että valiokunta mietinnössään toteaa, että säteily on nimenomaan työsuojeluriski eikä onnistuttu ottamaan mietintöön lausetta, jota valiokunnan työskentelyvaiheessa yritettiin eräiltä tahoilta ujuttaa, että säteilylomaa voidaan pitää taloudelliseen etuun rinnastettavana korvauksena työntekijän altistumisesta säteilylle. Halusimme korostaa sitä, että työsuojelukysymys tämä on edelleenkin, vaikka pohjoismaisen käytännön mukaan työsuojeluvaiheessa yritämme tätä nyt meidänkin yhteiskunnassamme hoitaa.

Mutta unohtaa ei voi sitä asiantuntijoiden viestiä, joka tuli usealta taholta, ja siinä mielessä olen ed. Räsänen kanssa kyllä hyvin samoilla linjoilla, että selvitysten mukaan säteilyn aiheuttama riski on nykytyössä aikaisempaa arviota suurempi ja säteilyä tulee erilaisista tehtävistä, jolloin altistuksen seuranta on varsin keskeinen asia. Jos siitä tulee työsuojelumarkkinoilla kiista, jota ei pystytä ratkaisemaan, asiaan on palattava, niin kuin ed. Peltomo sanoi.

Ed. **T i u s a n e n** : Arvoisa puhemies! Niin kuin lähetekeskustelun aikana jo totesin, haluan painottaa sitä kohtaa tässä, että pienikin säteilyn määrä on aina soluihin sitä lisävaikutusta, joka johtaa pahanlaatuisten kasvaimien yleistymiseen. Nimenomaan toimenpiteiden lisääntyminen, mihin täällä viitattiin, se että röntgentoimenpiteitä on paljon, puhuu sen puolesta, että säteilyloma olisi pitänyt säilyttää.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

### Poistoja päiväjärjestyksestä

**P u h e m i e s** : Päiväjärjestyksestä poistetaan 7) ja 8) asia.

**9) Hallituksen esitys laeiksi luopumiseläkelain ja maatalousyrittäjien luopumiskorvauksesta annetun lain 25 §:n muuttamisesta**

Hallituksen esitys 28/1997 vp  
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö 1/1997 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon.

**10) Hallituksen esitys laiksi taidenäyttelyiden valtiontakuusta annetun lain 4 §:n muuttamisesta**

Hallituksen esitys 27/1997 vp  
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 5/1997 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon.

**P u h e m i e s :** Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi tiistaina kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 13.59.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Jouni Vainio